

УДК 002:001

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ПРОВІДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМПАНІЙ СВІТУ

Н.В. Березняк,
Т.К. Кваша,
Г.В. Новіцька

Актуальність проблеми. Важливим стратегічним напрямом економічного і соціального розвитку України в сучасних умовах є формування інноваційної моделі економіки, яка передбачає забезпечення стійкого потоку ефективних нововведень і переходу всієї вітчизняної економіки на наукомісткі технології. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває процес формування сприятливого економічного й інституціонального середовища для створення і функціонування ефективної інноваційної системи, в якій значну роль відведено її інформаційній складовій.

Першочерговим завданням організації інформаційного забезпечення інноваційної діяльності є формування інформаційних ресурсів (ІР), склад яких має бути орієнтований на встановлення інформаційних зв'язків між учасниками (суб'єктами) інноваційної сфери, які здійснюють діяльність на всіх етапах інноваційного процесу, з метою гарантування взаємозв'язку між запитом і пропозицією інноваційної продукції вітчизняного виробництва. Інформаційне забезпечення має бути орієнтоване на створення ефективних засобів доступу до ІР і оптимальне управління ними

від зародження ідеї до комерціалізації результатів інноваційної діяльності.

Роль і значення інформаційного забезпечення у функціонуванні інноваційної моделі економіки ще більше посилюється за умов розвитку постіндустріального суспільства і глобалізації світового господарства. Виникає феномен глобального інформаційного простору, що має унікальний інформаційно-технологічний і соціально-культурний характер.

Інформаційний простір країни, що формується на основі розподілених інтегрованих систем і ефективно організованих інформаційних ресурсів у різних сферах діяльності людини на різних рівнях устрою країни, має стати частиною світового інформаційного простору. За цих умов особливої актуальності набуває досвід розвитку ІР у провідних країнах світу [1–5].

Питання розвитку інформаційних ресурсів для інформаційно-аналітичного забезпечення науково-технологічної та інноваційної діяльності висвітлено в роботах вітчизняних науковців Г.В. Калитича, В.Д. Пархоменка, О.В. Пархоменка, В.І. Воронкова, Горбаня, С.Г. Лобанова, О.І. Чернова і ін. Цьому пи-

танню присвячено дослідження російських науковців Ю.М. Арського, В.А. Цветкова, С.П. Яшукова, Л.Ф. Борисова, І.Л. Петрова, Д.Б. Саркіяна, Ж.Ж. Васильєвої, С.М. Селеткова й інших.

Основний виклад матеріалу. *Інформаційні ресурси* доцільно розглядати як інформацію (відомості, знання, програми, методики тощо), зафіксовану на матеріальному носії, призначену для автоматизованої обробки і надання користувачам на комерційній або некомерційній основі.

Значну частину загальнодоступних (публічних) ІР в Україні становлять ресурси, що надаються у вільний доступ органами державного управління різних рівнів, які найчастіше реалізують послуги інформаційного забезпечення населення і юридичних осіб шляхом розміщення інформації на відомчих сайтах і в Інтернеті. Сучасні технології дають змогу формувати державні ІР у вигляді інтернет-порталів, на яких не тільки можуть бути розміщені каталоги ІР, але й забезпечується безпосередній доступ до них, а також надається можливість реалізувати ряд сервісів на основі цих ІР.

До виробників ІР належать як організації, що здійснюють пошук і опублікування інформації (інформаційні агентства, ЗМІ, патентні відомства), так і організації, які професійно здійснюють її обробку (відбір, індексування, завантаження в БД). Не всі виробники ІР можуть паралельно зі створенням і підтримкою систем on-line здійснювати їхнє розповсюдження. Найчастіше ці функції на себе беруть продавці інформації, або вендори.

Вендор є посередником між передплатником системи (користувачем) і виробниками інформації. Він повинен мати потужну комп'ютерну техніку і добре розвинуту пошукову систему, що в сукупності надасть можливість користувачеві максимально швидко розв'язувати завдання різного ступеня складності.

Як правило, виробник інформації підписує ліцензійну угоду з вендором, відповідно до якої останній має право продавати інформацію, яку він одержує. Покупець інформації, тобто користувач, також повинен укласти контракт із вендором на постачання інформації, тобто оформити передплату.

Бази даних on-line, що розповсюджуються вендорами, розподіляються на бази, орієнтовані на масового і на професійного користувача, і отже, мають ряд суттєвих відмінностей. Професійні БД охоплюють більший обсяг інформації, яка є більш повною, дані структуровані точніше, пошукова система є більш розвинутою. Такі БД є комерційними, тобто користуватися ними можна тільки на умовах передплати. У той же час в Інтернеті практично всі ІР розглядаються як бази даних для масового користування, внаслідок цього мають досить скромні характеристики [6–7].

Розглянемо напрями діяльності й ІР провідних інформаційних компаній світу.

Інформаційне агентство LEXIS-NEXIS. Система баз даних інформаційного агентства, яку засновано в 1973 р., охоплює близько 35 тис. інформаційних джерел, у тому числі 20 тис. повнотекстових, включаючи найбільші журнали і газети (New York Times, Washington Post, Newsweek, Financial Times тощо). До складу компанії входить більше 80 інформаційних агентств (BLOOMBERG™, Agence France Press, BCC, ASANI, ITAR-TASS, Associated Press, UPI, CNN тощо), що містять понад 4 млрд. документів із глибокою архіву більш як 30 років. Інформаційне агентство інтегрує різноманітні ІР, необхідні для ведення успішного бізнесу, обслуговує понад 3 млн. клієнтів [8; 9].

У базах даних інформаційного агентства зберігаються: фінансові звіти і прогнози розвитку компаній усього світу; аналітичні дослідження за країнами і регіонами; законодавчі акти, матеріали судових справ та інша юридична інформація; близько 7 млн.

патентів, наданих у Патентне бюро США, починаючи з 1975 р. (повні тексти з малюнками й схемами); більше 300 баз даних про компанії. Інформація LEXIS-NEXIS може бути використана для перевірки фінансового стану компаній, збирання інформації для проведення переговорів, моніторингу новин за профілем компаній, аналізу інвестиційних проектів, маркетингових досліджень тощо.

Передплатниками LEXIS-NEXIS є представники найрізноманітніших світових компаній, юридичних і аудиторських фірм, брокерських контор і державних установ, рекламних агентств і Pr-компаній, наукових академій і інститутів, засобів масової інформації.

Бази даних містять:

- інформацію про фінанси і бізнес десятків мільйонів фірм усього світу;
- дані про біржові котирування, проекти, ринки;
- політичні й економічні прогнози;
- відомості про людей, новітні технології і розробки;
- маркетингові й інвестиційні огляди;
- законодавчі акти США, Великобританії, Канади, Австралії, Франції, інших країн і міжнародні законодавчі документи;
- постійно поновлювані повнотекстові джерела новин і ділової інформації, які надаються найбільшими інформаційними і фінансовими агентствами: CNN, BBC, ASANI, ITAR-TASS, ASSOCIATED PRESS, AGENCE FRANCE PRESSE, BLOOMBERG тощо.
- повні тексти понад 2 млн. патентних документів Патентного бюро США (починаючи з 1975 р.).

Ієрархічна структура IP полегшує роботу користувачів із системою. Програмне забезпечення системи пропонує зручний варіант роботи із дружнім інтерфейсом. Мова спілкування з пошуковою системою є також дуже зручною і простою для вивчення.

Перш ніж почати роботу в режимі on-line користувачеві необхідно визначити, яку інформацію йому потрібно отримати і продумати,

як це зробити. Помилково складені запити можуть обійтися користувачеві дуже дорого, тому що оплачується вся виведена на екран інформація. Системою LEXIS-NEXIS передбачені послуги «помічників» для користувачів, в яких виникають труднощі під час складання запитів і визначення маршруту пошуку. Як скласти запит і що означають деякі слова і символи мови запиту користувачеві може пояснити бібліотека EASY або On-line Guide LEXIS-NEXIS. Для передплатників існують три варіанти оплати роботи в режимі on-line і одержання інформації від LEXIS-NEXIS.

Структура інформаційних ресурсів у LEXIS-NEXIS:

- *послуги* LEXIS-NEXIS являють собою об'ємні тематичні розділи інформації. Їх можна порівняти із шафами, які складаються з ящиків (бібліотек). У цих ящиках зберігаються документи, розподілені предметними показниками на файли;

- *бібліотеки*. Послуги LEXIS-NEXIS містять 180 бібліотек. У кожній бібліотеці зберігаються файли з однорідною інформацією. Наприклад, у бібліотеці WORLD містяться міжнародні новини і ділова інформація. Бібліотека COMPNY містить інформацію про компанії і підприємства;

- *файли*. Усі інформаційні ресурси, що зберігаються в бібліотеках, розподіляються на файли. У файлах містяться статті або документи групових або індивідуальних ресурсів. Наприклад, статті з газети «The Times» (Лондон) перебувають у бібліотеці WORLD у файлі TTIMES. Файл TTIMES називається *індивідуальним* файлом. А статті з газет «The Washington Post», «The Boston Globe», «The New York Times» перебувають у бібліотеці NEWS у файлі PAPERS. Файл PAPERS називається *груповим* файлом, він уміщує декілька індивідуальних файлів: WPOST, BGLOBE, NYT тощо;

- *документи* являють собою окремі статті, публікації, судові справи тощо. Після одержання запиту система здійснює пошук документів,

що містять запитовану інформацію. Документи складаються зі слів і можуть містити будь-яке число сегментів (понять);

- *сегменти.* У процесі пошуку інформації користувачеві необхідно точно складати запит, оскільки ним оплачується будь-яка запитована й одержувана інформація. Пошук із використанням сегмента є особливо корисним, коли потрібно знайти: матеріали судових справ, написаних окремим суддею; матеріали справ, що містять опис тих або інших випадків; матеріали справ, в яких фігурувало те або інше прізвище під час виконання тих або інших службових обов'язків; матеріали справ, закриті до або після певної дати тощо;

- *слова.* Для пошуку будь-якої інформації в LEXIS-NEXIS користувачеві необхідно вибрати відповідні бібліотеку і файл, а потім увести запит із декількох ключових слів, за якими система здійснюватиме пошук.

Інформаційна корпорація Questel-Orbit

– це інформаційна система, що включає в себе дві підсистеми Questel (Франція) і Orbit (США), які спеціалізуються на утриманні баз даних, пошуку інформації і виборі мов спілкування. Система є одним із лідерів на світовому інформаційному ринку, існує більш як 20 років і забезпечує близько 40 тис. користувачів усього світу [8; 9].

У системі міститься близько 300 БД, кожна з яких описується за стандартною формою: ім'я БД; короткий опис БД; мітка файлу БД; ім'я постачальника інформації; період часу, який охоплює БД; частота відновлення; підсистема (Questel або Orbit); мова БД. Кількість БД за предметними групами і підсистемами наведено в таблиці [9].

Найважливішими тематичними групами для економіки є бізнес, новини, патенти, торговельні марки. Так, БД містять інформацію щодо існуючих європейських компаній і 36 тис. американських компаній, які здійснюють

Бази даних за предметними групами і підсистемами корпорації Questel-Orbit

Предметна група	Кількість БД	
	Orbit	Questel
Бізнес	16	25
Хімія	23	4
Енергетика і науки про Землю	12	4
Інжиніринг	14	9
Здоров'я, охорона здоров'я і навколишнє середовище	9	4
Гуманітарні й соціальні науки	1	3
Матеріалознавство	14	5
Медицина	3	10
Новини	3	16
Патенти	21	15
Наука і технологія	30	20
Торговельні марки	–	14

розробку нових технологій або виробництво високотехнологічних продуктів у сферах комп'ютерного і програмного забезпечення, взаємодії з навколишнім середовищем, робототехніки, біотехнології тощо. Значним попитом користуються БД, які містять інформацію у вигляді прогнозів стосовно ринків і технологій.

Група БД – патенти містить міжнародну інформацію щодо патентів за окремими країнами і галузями, а також нормативно-правову і юридичну інформацію з цих питань.

Інформаційна корпорація Dialog заснована у 1972 р., є однією з найбільших універсальних інформаційних систем світу з кількістю користувачів понад 20 тис., обсягом продажів, що перевищує 280 млн. дол. США. Ця корпорація об'єднує понад 250 баз даних, розподілених за такими тематичними групами: бізнес; загальна інформація; законодавчі і нормативно-правові акти; новини і поточні події; конференції; наука; соціальна сфера; тексти, статті [8; 9]. У тематичній групі – бізнес – міститься інформація про компанії, організації, фінансовий аналіз, ділові новини, патенти, торговельні марки, промисловий аналіз.

Розцінки на послуги Dialog у режимі on-line є такими, дол. США:

– за час підключення в режимі on-line до системи: за хвилину – 0,25 – 6; за годину – 10–15 – 250;

– за роздрукування записів із БД системи в режимі off-line: 0,2 – 120 за кожний повний запис; у режимі on-line – майже аналогічні.

Стандартні умови обслуговування. Щомісячна мінімальна плата за користування послугами Dialog у режимі on-line становить 75 дол. США, починаючи з 1 червня 1998 р. Якщо протягом будь-яких місяців витрати за користування продуктами Dialog, Dialog Web, Dialog Selectsm, Dialog Selectsm for Windows, Custom Dialog у режимі on-line перевищили 75 дол., то витрачена сума згодом списується з рахунку користувача. Якщо ж витрати за

будь-які місяці становили менше 75 дол. або робота в on-line не здійснювалася взагалі, то користувач отримує рахунок лише тоді, коли загальна сума витрат сягатиме 75 дол. США.

Щомісячний членський внесок включає в себе: пароль, піврічні накладні (рахунки-фактури) 5 вересня і 5 березня. Щомісячний членський внесок у Dialog для користувачів у США становить 12, для користувачів інших країн і Канади – 6 дол. США.

Вартість передплати на послуги систем Dialog і Dialog Web для користувачів в Америці становить 295 дол. США. Сюди входить пароль, навчання, документація, вільний пошук і робота в режимі on-line на 100 дол. (вільний час може бути використаний протягом 90 днів після підключення до зазначених систем), а також підтримка обслуговування користувачів. Пароль є одночасно дійсним як для підключення до системи Dialog, так і для входу в Dialog Web, а також надає право доступу в Dialog Selectsm. Для користувачів за межами Сполучених Штатів така передплата недійсна, проте можливим є окреме придбання документації і навчальних матеріалів.

Корпорація Dialog пропонує декілька типів цін своїм користувачам. Кожний користувач повинен повідомити представника корпорації про обраний ним тип ціни.

Інформаційне агентство Data-Star – це європейський лідер серед служб on-line доступу до баз даних. Компанія заснована в 1981 р. у Швейцарії. Нині вона входить у корпорацію Dialog. До найбільш важливих розділів системи БД Data-Star віднесено: ділові новини, фінансова інформація, маркетингові дослідження, статистика торгівлі, економічний аналіз; охорона здоров'я, фармацевтика; хімія, нафтохімія; екологічна індустрія; біомедицина; наука; біотехнологія; технологія. Доступ до найбільш важливих БД за допомогою меню забезпечує служба *Data Star Focus*.

Розглянемо фрагмент класифікатора баз даних:

2. Бізнес

20. Усе про бізнес.
21. Компанії.
22. Ринок і продукція.
23. Індустрія.
24. Інвестиції, фінанси.
25. Менеджмент.
26. Події.
27. Новини.
28. Торгівля, валюта.

21. Компанії

210. Усі компанії.
211. Dun and Bredstreet.
212. Німецькі компанії.
213. Австрійські компанії.
214. Компанії ЄС.
215. Компанії не ЄС.

22. Ринок і продукція

220. Об'єднані бази за ринками і продуктами.

221. Огляд ринків і продуктів.
222. IAS журнали.
223. Коментарі за компаніями.
224. Коментарі за ринками.
225. Дослідження ринків.
226. Аналіз індустрії.
227. Менеджмент.

24. Інвестиції, фінанси

- Загальна база інвестицій і фінансів.
- Dun and Bredstreet.
- Фінансові компанії.
- Банки.

Інформаційна корпорація Dun and Bradstreet – найбільша у світі американська інформаційна корпорація, що розпочала діяльність понад 150 років тому. Корпорація має розгалужену мережу регіональних представництв в усьому світі, є багатопрофільною, забезпечує користувачів діловою інформацією на всіх етапах прийняття рішень.

Корпорація надає користувачам такі інформаційні продукти і послуги:

- інформація щодо фінансового стану і кредитоспроможності понад 70 млн. компаній в усіх країнах світу;
- маркетингові дослідження;
- довідники «країна/фірма/продукт», включаючи Exporter's Encyclopedia;

- регулярні огляди митного, податкового та інвестиційного клімату в 180 країнах світу;
- довідники-рейтинги боргових зобов'язань Mood's – «настільна» книга інвесторів усього світу;
- міжнародна програма підготовки фахівців у сферах фінансів, маркетингу та інформаційного забезпечення.

До основних видів продукції корпорації віднесено такі.

Бізнес-довідка, що містить відомості про фінансовий стан потенційного партнера (позичальника), а також про ступінь комерційного ризику при веденні справ із ним.

Склад бізнес-довідки:

- загальна інформація про компанію (адресні реквізити, форма власності, коротка історія створення і діяльності, види діяльності, продукція, що випускається, і послуги), власників і керівників фірми, філіали і відділення, дочірні і материнські компанії;
- спеціальний рейтинг фінансового стану компанії і ступеня комерційного ризику, пов'язаного з веденням справ з даною компанією;
- перелік банків, клієнтом яких є компанія;
- окремі події, факти, що характеризують діяльність компанії, зокрема її участь у судових розглядах;
- остання фінансова інформація про діяльність компанії (дані балансу, звіт про прибуток і збитки);

• інформація про практику і терміни виконання платежів компанією, отримана шляхом аналізу попередньої діяльності компанії.

Одержана інформація надає можливість користувачеві:

- обґрунтовано й оперативно ухвалювати рішення щодо доцільності й умов взаємовідносин з партнерами;
- уникати видачі грошових позичок і кредитів під контракти з ненадійними партнерами;
- оцінювати ступінь фінансового ризику щодо участі в проектах разом з партнерами;
- ефективно взаємодіяти з наявними партнерами.

Кредитно-аналітична довідка – це аналі-

тичний документ, що характеризує фінансові показники діяльності компанії (протягом трьох років) згідно з інформацією за галуззю, до якої належить компанія. Кредитно-аналітична довідка містить більш детальну (порівняно з бізнес-довідкою) інформацію про фінансовий стан компанії.

Склад кредитно-аналітичної довідки:

- порівняння фінансових показників компанії і галузі, до якої належить компанія. Зміни в порівняльних характеристиках у порівнянні з попереднім роком;

- 20 показників, що характеризують порівняльні дані діяльності компанії і галузі за групами: ліквідність компанії, здатність виконувати свої зобов'язання; ефективність використання найманої праці; ефективність рентабельності компанії.

Одержана інформація дає змогу користувачеві:

- скоротити терміни вивчення фінансової звітності та її аналізу;

- визначити максимальний розмір кредиту шляхом співставлення рівня ліквідності й усереднених показників за галуззю;

- під час проведення маркетингових досліджень більш детально вивчити інформацію про покупців, постачальників і конкурентів.

Платіжно-аналітична довідка. Характеризує практику і терміни виконання платежів партнером.

Склад платіжно-аналітичної довідки:

- загальні відомості про компанію (адреса, телефон, факс, прізвища керівників, оборот, рік початку діяльності, види діяльності, код за промисловим класифікатором);

- показник надійності виконання платежу (індекс виконання платежів) і його динаміка за останні два роки. Індекс виконання платежів - це двозначне число, що розраховується на основі інформації про виконання платежів компанією. Перерахування показника здійснюється в разі одержання нових відомостей. Чим швидше виконуються платежі, тим вищим є показник;

- інформація про практику і терміни виконання платежів за останній рік, включаючи

суму наданих кредитів, кількість проведених комерційних операцій, строки оплати, а також дані про несумлінне виконання компанією своїх зобов'язань.

Одержана інформація забезпечує користувачеві можливість:

- регулювати кредитні відносини з компанією або відмовити їй у наданні кредиту або позички;

- вибрати оптимальні умови кредитування, регулювати терміни й умови оплати в кожному конкретному випадку;

- прогнозувати строки виконання платежів;

- прогнозувати неспроможність компанії повернути кошти до того, як аналогічні вимоги будуть пред'явлені компанії іншими кредиторами.

Ділова довідкова література – це щорічні довідники для самостійного пошуку партнерів у різних країнах світу.

Довідники містять таку інформацію:

- алфавітний покажчик компаній конкретної країни (назва, телефон, факс, телекс, реєстраційний номер, рік початку діяльності, сфера діяльності, ринки, власники компанії, обсяг продажів, прибутки і збитки, кількість співробітників, банки, аудитори);

- класифікатор за профілем діяльності;

- класифікатор за містами і регіонами;

- класифікатор за найменуваннями;

- класифікатор за експортними ринками.

Щомісячний бюлетень. Міжнародний огляд комерційних ризиків і платежів. Бюлетень містить стислу інформацію про поточну економічну ситуацію в різних країнах світу. Така інформація необхідна для прийняття довгострокових стратегічних рішень.

Бюлетень включає в себе такі дані:

- індикатор загальної економічної ситуації в країні;

- фактор ризику (короткий огляд політико-економічної ситуації) у різних країнах світу;

- коротку інформацію про платіжні звичаї країни;

- короткі рекомендації щодо вибору форм розрахунків з компаніями країни.

Огляди за окремими країнами містять у собі

таку інформацію:

- оцінка політичної стабільності в країні;
- аналіз економічної ситуації в країні, макроекономічних показників і зовнішньоторговельної статистики;
- докладний аналіз інструментів валютного, митного і податкового регулювання;
- огляд зовнішньоторговельної практики, експортно-імпортного регулювання й обмежень щодо зовнішньоекономічної діяльності;
- огляд практики виконання платежів.

Кожний розділ огляду (крім оглядової й аналітичної частин) містить конкретні рекомендації щодо мінімізації ризиків. Огляд включає в себе перелік специфічних ризиків для кожної країни і рекомендації щодо способів їхнього усунення.

Порівняльні огляди за галузями містять у собі:

- звіт про нормативні показники за галузями (середні, верхні й нижні);
- вибіркові нормативні показники - звіт про показники за галузю;
- основні відносні показники (щорічно аналізується 370 показників у галузі промисловості).

Вартість надання корпорацією Dun and Bradstreet разової довідки стосовно діяльності будь-якої компанії – 200 дол. США [9; 10].

Висновки

Розвиток світових інформаційних ресурсів надав можливість:

- Перетворити діяльність із надання інформаційних послуг у глобальну людську діяльність.
- Сформувати світовий і національний ринки інформаційних послуг.
- Створювати бази даних загальнодержавних і регіональних ресурсів з порівняно недорогим доступом.
- Підвищити обґрунтованість і оперативність прийняття як для прийняття довгострокових, середньострокових і короткострокових рішень щодо розвитку інноваційної діяльності

на всіх рівнях державного управління шляхом своєчасного використання необхідної інформації.

- Сприяти розвитку інформаційних зв'язків між суб'єктами інноваційної сфери на всіх етапах інноваційного процесу і забезпеченню взаємозв'язку між запитом і пропозицією виробленої інноваційної продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Васильева Ж.Ж.* Формирование информационно-аналитической системы как элемента единого информационного пространства инновационной сферы / Ж.Ж. Васильева // НТИ. Сер. 1. Орг. и метод. информ. работы. – 2011. – № 10. – С. 7–14.
2. *Арский Ю.М.* Информационные ресурсы ГСНТИ для реализации инновационной политики / Ю.М. Арский, В.А. Цветкова, С.П. Яшукова // НТИ. Сер. 1. Орг. и метод. информ. работы. – 2006. – № 2. – С. 1–5.
3. *Арский Ю.* Информационная система России: прошлое, настоящее и будущее / Ю. Арский, С. Яшукова, В. Цветкова, Т. Полунина // Информационные ресурсы России. – 2006. – № 2(90). – С. 37–39.
4. *Арский Ю.М.* Информационная поддержка инновационного цикла / Ю.М. Арский, В.А. Цветкова, С.П. Яшукова, Т.К. Полунина // Материалы международного форума «Инновационные технологии и системы». – Минск : ГУ «БелИСА», 2006. – С. 9–10.
5. *Арский Ю.М.* Информационные ресурсы для поддержки инноваций / Ю.М. Арский // Информационные ресурсы России. – 2007. – № 6.
6. Досвід побудови і функціонування інформаційної інфраструктури інноваційної діяльності в окремих країнах світу та Україні : аналітична доповідь / *Березняк Н.В., Кваша Т.К., Новицька Г.В.* – К. : УкрІНТЕІ, 2011. – 110 с.
7. Формування складу інформаційних ресурсів у науково-технологічній та інноваційній сфері та ефективних засобів обміну ними : аналітична доповідь / *Березняк Н.В., Кваша Т.К., Новицька Г.В.* – К. : УкрІНТЕІ, 2012. – 105 с.
8. *Селетков С.Н.* Мировые информационные ресурсы: уч. пособ., практикум по курсу / Московский государственный университет экономики, статистики и информатики / [С.Н. Селетков, М.Н. Андреева, Н.В. Днепровская, И.В. Днепровская]. – М., 2004. – 136 с.
9. *Сапунов В.И.* Зарубежные информационные агентства / Сапунов В.И. – Спб., 2006. – С. 153.
10. *Хорошилов А.В.* Мировые информационные ресурсы, 2004. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kgau.ru/istiki/umk/mir/ch02s03.html>